

Brun Fluesnapper (*Muscicapa latirostris* Raffles) ved Blåvand efterår 1959

Af NIELS HESSELBJERG CHRISTENSEN.

(With a Summary in English: Brown Flycatcher (*Muscicapa latirostris* Raffles) at Blåvand, West Jutland, autumn 1959.)

Under et besøg ved Blåvand i efteråret 1959 havde min kone og jeg lejlighed til at iagttage en usædvanlig småfugl, som den 24. og 25. september opholdt sig i en bevoksning tæt ved Blåvand Kro. På grundlag af vore optegnelser og yderligere støttet af nogle fotografier af fuglen er jeg ved hjælp af litteratur og Zool. Museums skindsamling kommet til den overbevisning, at det drejede sig om en Brun Fluesnapper (*Muscicapa latirostris*), en gæst fra det centrale eller østlige Sibirien. Der foreligger ikke meddelelser om tidligere fund eller iagttagelser fra Danmark, og arten har kun vist sig meget få gange i Vest-europa. Det må derfor være berettiget at omtale vor observation lidt mere udførligt.

Efter at have opholdt os ved Blåvandshuk om morgenen den 24. september for at iagttage fugletrækket der, begav vi os ad vejen mod øst, idet vi standsede ved bevoksningerne langs vejen for at kigge efter rastende trækgæster. I en ret lav poppel- og birk-bevoksning ved kroen sad to fluesnappere tæt ved hinanden. Vort første indtryk var, at det var Grå Fluesnappere (*Muscicapa striata*). Dette viste sig at være rigtigt for den enes vedkommende, men næppe havde vi fået kikkerterne på dem, før den anden gav en karakteristisk snurrende lyd, så ulig andre fluesnapperlyde, at vi kunne forstå, at vi stod over for noget usædvanligt.

I den følgende time studerede vi fuglen med kikkerter 10 × 50 i god belysning på ned til 12 meters afstand; det lykkedes os også at få taget nogle billeder. Samme eftermiddag kom vi tilbage til lokaliteten med mere film, men det lykkedes os ikke at komme den nærmere end de 12–14 m, der, skønt fuldt tilstrækkelig til kikkertobservation, ligger lige på grænsen af, hvad en 400 mm linse kan klare. Næste dag var fuglen stadig i anlægget, men den 26. september var den forsvundet.

Den 24. september var der to Grå Fluesnapperere i anlægget, og den 25. september gæstede en Broget Fluesnapper (*Ficedula hypoleuca*) stedet. Der var rig anledning til sammenligning med disse arter. Yderligere rastede Lille Fluesnapper (*Siphia parva*) ved Blåvandshuk Fyr i eet eksemplar den 25. september og i tre eksemplarer den 28. september, således at også denne art stod frisk i vor erindring.

Mine optegnelser gjort på stedet var følgende:

Fuglens hele adfærd og habitus var en fluesnappers. Den holdt til i udkanten af bevoksningen i 1–3 meters højde. Den var ikke særlig rastløs, gjorde af og til et fangstforsøg i luften for derefter at vende tilbage til en anden siddeplads. I denne adfærd, og i dens ret buttede, stumphalede og rundhovedede skikkelse, mindede den meget om Broget Fluesnapper. Den var tydeligt mindre end den Grå Fluesnapper, formentlig også en anelse mindre end Broget Fluesnapper.

Fjerdragten lignede mest den Grå Fluesnapper. Oversiden var gråbrun med mørkere hale og svingfjer, de sidste med smalle lyse rande. Undersiden var meget lys grålig hvid. Følgende detaljer skal særlig fremhæves. Pande og bryst var helt uplettet, højst nogle udviskede tegninger ved struben. Vinger og hale var uden hvide felter. Undersidens meget lyse, næsten hvide, tone stod i stærk kontrast til oversidens mørkere farver. Vingedæktjerne havde ret tydelige lyse bræmmer, hvorved der fremkom et lyst parti på den forreste del af vingen. Det mest slående var dog den meget tydelige ring om øjet. Mange småfugle kan have en smal lys ring om øjet, nemlig når selve øjenlågene er lyse, men den her omtalte fugl havde en langt kraftigere ring.

Stemmen, som vi hørte gentagne gange, var et ret kraftigt snurrende *t-r-rrr*; i rytme og styrke mindede lyden en del om Rødhalsens (*Erithacus rubecula*) knækkende advarselsstemme, blot var den noget blødere; den gav også associationer i retning af en af Blåmejsens (*Parus caeruleus*) triller, eller om en meget udtrukket flyvetrille af Gulspurv (*Emberiza citrinella*). Derimod lignede den slet ikke Lille Fluesnappers svage, tørre snerren.

Øjne, næb og ben syntes sorte, i visse belysninger sås rødt ved næbroden.

En stor del af disse optegnelser kan kontrolleres ved hjælp af fotografierne, hvoraf det bedste er reproduceret her (fig. 1).

Der var for mange ejendommeligheder ved fuglen, til at det kunne være et misfarvet eksemplar af en af de fire europæiske Fluesnapperere. Under iagttagelsen fik jeg mistanke om, at det kunne være en Brun Fluesnapper, idet jeg erindrede at have læst, at denne art havde en lys ring om øjet.

Ved nærmere undersøgelse af litteratur viste det sig, at der kun eksisterer meget få feltbeskrivelser af arten; beskrivelser af skind (WITHERBY *et al.* 1945 og HARTERT 1910) stemmer dog med vore optegnelser. Yderligere kunne jeg undersøge skind af Brun Fluesnapper i Zool. Museums samling, og disse passede også med vore iagttagelser.

Fig. 1. Brun Fluesnapper (*Muscicapa latirostris*) ved Blåvand.
Brown Flycatcher (*Muscicapa latirostris*) at Blåvand.

Der findes i Asien andre grålige eller brunlige fluesnapper, som ganske vist aldrig har gæstet Europa, men som man måske på forhånd ikke kan afvise muligheden af, at det kan dreje sig om. Undersøgelse af skind og litteratur (HARTERT) viste, at disse arter kunne udelukkes.

Litteraturen er yderst knap på feltiagttagelser. Fra vinterkvarteret i Indien berettes (ALI 1935): »The only notes I heard it utter were a feeble chi-chir-ri-ri-ri . . .«. En britisk observatør (ALDER 1957) fremhæver foruden øjenringen også det lyse parti på den forreste del af den lukkede vinge.

Brun Fluesnapper hører hjemme i den sydlige del af Øst-

sibirien, i Manchuriet og Japan¹). Dens overvintringsområder ligger bl. a. i Indien; på trækket passerer den Kina og Mongoliet. (WITHERBY 1945). Vestgrænsen for udbredelsesområdet ligger ved floden Jenissei, men det formodes, at arten er ved at brede sig mod vest (JOHANSEN 1954). For området mellem Jenissei og Baikalsøen er beskrevet en race *M. l. pallasi* (PORTENKO 1950).

I Vesteuropa er arten en uhyre sjælden gæst. Til sammenstilling af nedenstående liste er bl. a. anvendt de sidste 50 årgange af Zool. Records.

England: 21. maj 1909 Kent, en han nedlagt (WITHERBY 1945).

9. september 1956 Northumberland, en iagttaget (ALDER 1957).

Færøerne: 25. september 1949 Nolsoy, en iagttaget (WILLIAMSON *et al.* 1951).

Norge: Ingen data. (PETERSON *et al.* 1956).

Arten er ikke tidligere truffet i Danmark. Der er dog intet nyt i, at østlige former nu og da, især om efteråret, »forvilder« sig til Europa. Ikke mindst ved Blåvandshuk har der i de seneste år været adskillige eksempler på dette forhold.

SUMMARY IN ENGLISH

Brown Flycatcher (*Muscicapa latirostris* Raffl.) at Blåvand, West Jutland, autumn 1959.

On the 24th and 25th of September 1959 a Brown Flycatcher was observed at Blåvand. The species has not previously been observed in Denmark.

The bird stayed in the outskirts of a rather low growth of birches and poplars; it was mostly seen in good light and at a distance of 12–14 meters. Photography was attempted with 400 mm lenses. The photos confirm most of the notes made on the spot (cf. fig. 1).

From the pose and behaviour of the bird it was readily identified as a flycatcher. Size, behaviour and rather plump appearance suggested Pied Flycatcher (*Ficedula hypoleuca*), but the greyish plumage was more like that of the Spotted Flycatcher (*Muscicapa striata*). The following plumage details were noted: Lack of spots on forehead and

¹) For at undgå misforståelser skal oplyses, at betegnelsen »Brown Flycatcher« i Australien anvendes for en vidtudbredt art af slægten *Microeca*, som under navnet »Brun Fluesnapper« er omtalt i den danske udgave af »Verdens Dyreliv; Fugle« (København 1958). (Red.)

breast, lack of white in wing and tail. The light edges of the wing-coverts gave the effect of a pale patch on the wing. The contrast between the very light underpart and the darker upperpart was striking. Conspicuous pale eye-ring.

The trilling call-note was repeatedly heard; it was compared to the alarm-note of the Robin (*Erithacus rubecula*), although it was softer, thus also resembling certain notes of the Blue Tit (*Parus caeruleus*).

Litteratur

- ALDER, J., 1957: Brown Flycatcher in Northumberland. – British Birds **50**, p. 125.
- ALI, S., 1935–36: The ornithology of Travancore and Cochin, part III. – Jour. Bombay Nat. Hist. Soc. **38**, p. 298.
- HARTERT, E., 1910: Die Vögel der paläarktischen Fauna, **1**, p. 477.
- JOHANSEN, H., 1954: Die Vogelfauna Westsibiriens. II Teil. – Jour. Ornith. **95**, p. 67.
- PETERSON, R., *et al.* 1956: A Field Guide to the Birds of Britain and Europe. 2nd revised ed., p. 301.
- PORTENKO, L. A., 1950: Dokl. Akad. Nauk SSSR, **70** (2). p. 321.
- WILLIAMSON, K. og PETERSON Á BOTNI, FR., 1951: Fugletræk på Færøerne i 1949. – Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **45**, p. 126.
- WITHERBY, H. F. *et al.*, 1945: The handbook of British Birds, **1**, p. 303–304.